

BÖLÜM 18

GEBELİK DÖNEMİNDE DEĞERLENDİRME

Ayşe ÇUVADAR¹

Giriş

Gebelik, vücutta meydana gelen anatomik, biyolojik ve sosyal değişikliklerle karakterize olan bir süreçtir. Bu süreçte, fetüsün sağlıklı büyüme ve gelişimi için gerekli olan önlemler alınırken, anne vücudu da adaptasyonlar yaşar. Ayrıca, gebelik psikolojik ve sosyal açıdan da birçok değişikliği beraberinde getirebilir (1). Bu durum, gebelik döneminde, fiziksel-obstetrik ihtiyaçlara ek olarak sosyal ve psiko-duygusal ihtiyaçların da arttığı anlamına gelmektedir. Bu ihtiyaçlar, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisiyle ilişkilendirilebilir. Maslow'a göre, insan gereksinimleri hiyerarşik bir yapıya sahiptir ve en temel ihtiyaçlar fizyolojik ihtiyaçlardır (2).

Prenatal bakım (Doğum Öncesi Bakım=DÖB, antenatal bakım) ise, gebelik sürecinde anne ve bebeğin, bu konuda uzman ve donanımlı sağlık personeli tarafından düzenli aralıklarla izlendiği bir sağlık hizmetidir. Prenatal bakım, anne ve çocuk sağlığını korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Gebelik boyunca meydana gelebilecek sağlık sorunları erken dönemde tespit edilir ve gerekli tedaviler sağlanır (3,4).

Prenatal bakımın öncelikli hedefleri arasında; anne ve bebeğin sağlıklı bir gebelik dönemi geçirmesini sağlamak, gebelikte ortaya çıkabilecek riskleri minimize etmek, gebeliğin normal seyrini izlemek, anne ve bebeğin sağlığını olumsuz etkileyebilecek faktörleri belirlemek ve erken müdahale

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü aysecuvadar@karabuk.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-7917-0576

KAYNAKÇA

1. Yılmaz AN, Yükseköl ÖD, Baltacı N et al. (2023). Gebelikte Fizyolojik Yakınmalarla Yaşam Kalitesi ve Gebeliğe Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Üniversite Hastanesi Örneği. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*. 2023; 13(2): 408-418.
2. Anaç G, Gözüyeşil E. Gebe kadınların gebelik algıları ve sağlık gereksinimlerinin belirlenmesi; metodolojik ve tanımlayıcı bir çalışma. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2023; 9(1): 26-38.
3. Demir MG, Öner C, Çetin H, et al. Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine Başvuran Gebelerde Doğum Öncesi Bakım Hizmeti Alma Durumlarının Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Medical Journal*. 2023; 7(1): 89-95.
4. Piriñçi E, Polat A, Köroğlu A et al. Bir üniversite hastanesinde doğum yapan kadınların doğum öncesi bakım alma durumu ve etkileyen faktörler. *ADÜ Tıp Fak Derg*. 2010; 11(2): 1-7.
5. Özvarış ŞB, Akın A. Türkiye’de doğum öncesi bakım hizmetlerinden yararlanma. Türkiye’de Ana Sağlığı, Aile Planlaması Hizmetleri ve İsteyerek Düşükler: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 1998 İleri Analiz Sonuçları 2002. (06/06/2023 tarihinde http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/turkiyede_dogum_öncesi.pdf adresinden ulaşılmıştır).
6. Güler S, Avcı S, Yiğit F. Doğum Öncesi Bakım ve Fetal Sağlığın Değerlendirilmesi. Arslan Özkan H (ed.) *Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları* içinde. Ankara: Akademisyen Kitapevi; 2019. p. 171-200.
7. Arslan Özkan H, Bilgin Z. *Kanıtı Dayalı Gebelik ve Doğum Yönetimi*. Ankara: Nobel tıp kitapçıları; 2019.
8. Karahan N, Göncü Serhatlıoğlu S. Gebelik Fizyolojisi. Arslan Özkan H (ed.) *Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları* içinde. Ankara: Akademisyen Kitapevi; 2019 p. 135-169.
9. Çimen G. Gebelikte Meydana Gelen Fizyolojik Değişiklikler. (08/06/2023 tarihinde <https://www.gonulcimen.com/hamilelik/gebelik-sik-sorulan-sorular/gebelikte-meydana-gelen-fizyolojik-degisiklikler> adresinden ulaşılmıştır).
10. 14. T.C. Millî eğitim bakanlığı, Sağlık Hizmetleri, Doğum Öncesi Bakım, Ankara, 2016. (11/06/2023 tarihinde http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Do%C4%9Fum%20%C3%96ncesi%20Bak%C4%B1m.pdf adresinden ulaşılmıştır).
11. Mail Çisem. Prenatal Dönemde 1. ve 2. Trimester Ense Kalınlığı Artışında Rasopati İlişkili Genetik Varyasyonların Araştırılması. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Doktora Tezi, 2023.
12. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK. Anne Sağlığı ve Bakımı. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü; 2019:112-117.
13. Jukic AM, Baird DD, Weinberg CR et al. Length of human pregnancy and contributors to its natural variation. *Hum Reprod*. 2013; 28(10): 2848–2855.
14. Yoshizato T, Takashi H, Kimio U. Placental Doppler microvasculature in normal and abnormal pregnancy. *Donald School Journal of Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*. 2021;15(3):295-300.
15. Taşkın L. *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*. (XI. Baskı). Ankara: Akademisyen Kitapevi; 2020.

16. T.C. Sağlık Bakanlığı, Bingöl Genç Aile Sağlığı Merkezi. (12/06/2023 tarihinde <https://www.bingolgencasm.com/hizmetler/gebe-izlem> adresinde N ulaşılmıştır).
17. Demirgöz Bal M, Dereli Yılmaz, S. Gebe Kadının Abdominal Muayenesi. Yılmaz S (ed.) *Ebelere Yönelik Kapsamlı Doğum* içinde. Ankara: Akademisyen Kitapevi; 2017. p. 48-50.
18. Superville SS, Siccaldi MA. Leopold Maneuvers. National Library Medicine. 2023. (15/08/2023 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK560814/> adresinden ulaşılmıştır).
19. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Hemşirelik, Doğum Öncesi İzlem ve Bakım, Ankara, 2012. (14/06/2023 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Do%C4%9Fum%20%C3%96ncesi%20%C4%B0zlem%20Ve%20Bak%C4%B1m.pdf adresinden ulaşılmıştır).
20. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı, Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi, Ankara, 2018. 14/06/2023 tarihinde https://www.saglikaktuel.com/d/file/dogum_onesi_bakim_yonetim_rehberi.pdf adresinden ulaşılmıştır.
21. Elmas B, Moraloğlu Tekin Ö. Fetal Hareketlerde Azalma Tanısıyla Doğum Servisine Kabul Edilen Gebelerin Maternal ve Fetal Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *Jinekoloji-Obstetrik & Neonatoloji Tıp Dergisi*. 2022; 19(3): 1401-1405. <https://doi.org/10.38136/jgon.1064398>
22. Mangesi L, Hofmeyr GJ, Smith V, Smyth RMD. Fetal Movement Counting for Assessment of Fetal Wellbeing. *Cochrane Libr*. 2015; 10: 12-8.
23. Kınas MG, Sezer SD, Yüksel H et al. Fetal Hareket Sayısının Nonstres Test Sonucunu Öngörmedeki Yeri. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*. 2011; 8(4): 238-43.
24. Sinha D, Sharma A, Nallaswamy V et al. Obstetric Outcome in Women Complaining of Reduced Fetal Movements. *J Obstet Gynaecol*. 2007; 27(1): 41-3.
25. Saastad E, Holm Tveit JV, Flenady V et al. Implementation of Uniform Information on Fetal Movement in a Norwegian Population Reduced Delayed Reporting of Decreased Fetal Movement and Stillbirths in Primiparous Women- A Clinical Quality Improvement. *BMC Res Notes*. 2010; 3(2): 1-11.
26. Heazell AE, Frøen JF. Methods of Fetal Movement Counting and the Detection of Fetal Compromise. *J Obstet Gynaecol*. 2008; 28(2): 147-54.
27. Florence Nightingale. NST Nedir? Nasıl yorumlanır? (18/06/2023 tarihinde <https://www.florence.com.tr/nst> adresinden ulaşılmıştır).
28. Nettedavi. Non Stres Test – NST. (18/06/2023 tarihinde <http://www.nettedavi.com/SayfaDetay/Non-Stres-Test--NST/213/> adresinden ulaşılmıştır).
29. Renk Aile ve Bireysel Danışma Merkezi. Doğum Öncesi Bakım ve Danışmanlık. 19/06/2023 tarihinde <https://www.renkailedanismanligi.com/dogum-onesi-bakim-ve-danismanlik/> adresinden ulaşılmıştır).
30. Şahin M, Yurdakul M. Gebelik Öncesi Danışmanlık. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2012; 20(1): 80-85.
31. Subaşı HE, Öner C, Cetin E, et al. Gebelikteki Riskli Durumlara İlişkin Farkındalık ve Bilgi Düzeyi Üzerine Bir Çalışma: Gebe Okulları Etkin Bir Yol Olabilir mi? *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*. 2021; 15(3): 434-442.